

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
(Socialist Republic of Vietnam)

1. ข้อมูลทั่วไป

การเมือง: เวียดนามมีรูปแบบการปกครองแบบระบบรัฐคอมมิวนิสต์ (Communist State) ใช้ระบบพรรคการเมืองเดียวคือ พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม ภายหลังจากการประกาศเอกราชเมื่อปี 2488 รัฐบาลเวียดนามได้ประกาศใช้นโยบาย Doi Moi เมื่อปี 2529 เพื่อปฏิรูปโครงสร้างเชิงสถาบันและโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศให้สอดคล้องกับบริบทของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีมากขึ้น ซึ่งได้ทำให้เกิดรากฐานทางเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งในปัจจุบัน อาทิ การดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) การเป็นฐานการผลิต รวมถึงการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาค นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา รัฐบาลเวียดนามยังใช้บทบาทการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมภายในประเทศหลากหลายสาขาเพื่อสะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัวของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามให้ประชาคมโลกได้รับรู้อีกด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ: เวียดนามและไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเมื่อปี 2519 และไทยมีส่วนช่วยให้เวียดนามสามารถเข้าเป็นสมาชิกของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ในปี 2538 นับจากนั้นเป็นต้นมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและเวียดนามได้ถูกจัดให้อยู่ในระดับดีมากและได้ยกระดับความสัมพันธ์ขึ้นเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) เมื่อปี 2556 โดยปัจจุบันเวียดนามได้ยึดถือหลักการแห่งเอกราช การพึ่งพาตนเอง การสร้างความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นพื้นฐานของการดำเนินนโยบายต่างประเทศที่มีลักษณะเปิดกว้างสำหรับความร่วมมือแบบพหุภาคี โดยประกาศตนเป็นหุ้นส่วนกับทุกประเทศในประชาคมโลก และเข้าร่วมเป็นสมาชิกในองค์การระหว่างประเทศแล้วกว่า 63 แห่ง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเวียดนามจะได้รับผลกระทบจากกรณีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้แต่ยังคงมีการดำเนินนโยบายที่เน้นการสร้างสมดุลเชิงอำนาจโดยไม่พึ่งพามหาอำนาจใดเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองจากการถูกรุกรานโดยมหาอำนาจหนึ่ง ซึ่งถือเป็นนโยบายการวางตัวเป็นกลาง ทั้งนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเวียดนามต้องการรักษาไว้ซึ่งความเป็นพันธมิตรกับจีนและสหรัฐอเมริกา จากพื้นฐานของนโยบายดังกล่าวได้ทำให้เวียดนามกลายเป็นผู้เล่นที่มีอิทธิพลมากขึ้นในระดับภูมิภาค

เศรษฐกิจ: รัฐบาลเวียดนามใช้ระบบเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม (socialist market economy) เป็นตัวแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมาตั้งแต่ปี 2529 โดยรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ถือครองสัดส่วนการดำเนินงานกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ ระบบเศรษฐกิจดังกล่าวยังเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารภาครัฐที่มีลักษณะรวมศูนย์ (Centralization) ภายใต้กลไกการบริหารของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามอีกด้วย ซึ่งทำให้รัฐบาลเวียดนามสามารถบริหารประเทศให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพรรคฯ และนโยบายระยะยาวของประเทศได้อย่างต่อเนื่อง

ในปี 2565 เศรษฐกิจของเวียดนามเติบโตร้อยละ 8.02 นับเป็นอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดนับตั้งแต่ปี 2540 อันเป็นผลมาจากยอดค้าปลีกในประเทศและการส่งออกที่แข็งแกร่งท่ามกลางการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก สาเหตุหลักที่ทำให้เวียดนามสามารถสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างก้าวกระโดด คือ การได้รับแรงสนับสนุนจากปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านนโยบายรัฐ ปัจจัยด้านภูมิรัฐศาสตร์ และปัจจัยด้านทรัพยากรธรรมชาติ

ข้อมูลรัฐบาลเวียดนาม (ณ วันที่ 17 เมษายน 2567)

เลขาธิการพรรค	นายเหวียน ฝู จ่อง (Nguyễn Phú Trọng)
ประธานาธิบดี	นางหวอ ถิ อัญ ขวน (รักษาการ) (Võ Thị Anh Xuân)
นายกรัฐมนตรี	นายฝ่าม มิงห์ จิ๋ง (Phạm Minh Chính)
เอกอัครราชทูตเวียดนามประจำประเทศไทย	นายฝ่าม จี ทัต (H.E. Mr. Phan Chí Thành)

ข้อมูลหนี้สาธารณะคงค้างของเวียดนาม ณ ปี 2566 ¹

ผู้ให้กู้รายใหญ่ 5 อันดับแรก	มูลค่า (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)
World Bank ²	14,779.9
Government of Japan ³	11,166.5
Asian Development Bank ²	7,724.4
Government of South Korea ³	1,245.6
Government of France ³	1,168.4

¹ ที่มา: Ministry of Finance. 'Bulletin Public Debt No.17'. March 2024.

² ผู้ให้กู้ประเภท Multilateral creditors

³ ผู้ให้กู้ประเภท Bilateral creditors

2. ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

ลำดับที่	ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจ	ปี			
		2564	2565	2566	2567 (e)
1	ประชากร ⁴ (ล้านคน)	98.50	99.46	100.35	100.77
2	อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ⁴ (ร้อยละต่อปี)	2.6	8.0	4.7	5.8
3	ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ⁴ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	369.7	406.5	438.2	465.8
4	รายได้เฉลี่ยต่อหัว (GDP per capita) ⁴ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	3,753	4,087	4,365	4,620
5	อัตราเงินเฟ้อ ⁴ (ร้อยละ)	1.8	3.2	3.7	3.7
6	อัตราการว่างงาน ⁴ (ร้อยละต่อปี)	3.2	2.3	2.4	2.4
7	หนี้รัฐบาลต่อ GDP ⁴ (ร้อยละ)	39.1	35.3	33.6	33.5
8	เงินลงทุนจากต่างประเทศ ⁴ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	15.7	17.9	17.5	18.4
9	ดุลบัญชีเดินสะพัด ⁵ (ร้อยละต่อ GDP)	-2.2	-0.3	0.2	0.7
10	ดุลการให้กู้ยืมสุทธิ/การกู้ยืมสุทธิ (ร้อยละ/ GDP) ⁵	-1.4	0.3	-1.3	-1.7
11	เงินทุนสำรองสุทธิ ⁵ (พันล้านเหรียญสหรัฐฯ)	109.4	86.7	98.7	110.5

⁴ ที่มา: IMF

⁵ ที่มา: World Bank

3. นโยบายของรัฐบาลเวียดนาม

เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2567 พรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้ให้การรับรองการลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดีของนายโว แวน เทือง (Võ Văn Thuong) หลังจากดำรงตำแหน่งได้เพียง 1 ปี พร้อมระบุว่า เหตุการณ์ดังกล่าวจะไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่สำคัญของประเทศ อย่างไรก็ดี นักวิเคราะห์มีความเห็นว่า เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นผลมาจากความพยายามปราบปรามทุจริตของรัฐบาลเวียดนามนำโดยเลขาธิการพรรคฯ และคาดว่าจะมีผู้นำและสมาชิกพรรคฯ ระดับสูงอีกหลายรายที่จะถูกเปลี่ยนอำนาจท่ามกลางความขัดแย้งภายในพรรคฯ ในขณะเดียวกันนักลงทุนชาวต่างชาติภายในประเทศมีความเห็นว่า เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นสัญญาณการเมืองที่ซ้ำเติมระบบราชการที่มีความล่าช้าเป็นทุนเดิม และอาจส่งผลกระทบต่อความตั้งใจเชิงนโยบายและการบริหารของผู้มีระดับสูงที่ซบเซามากกว่าเดิม ⁶

นอกจากนี้ ผลการประชุมคณะกรรมการบริหารสภาแห่งชาติสมัยที่ 32 เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2567 ปรากฏว่า การร่างและปรับปรุงกฎหมายเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลเวียดนาม โดยเฉพาะนโยบายและแนวปฏิบัติของพรรค เพื่อนำไปสู่การปรับตัวเชิงโครงสร้างสถาบันเพื่อรองรับเศรษฐกิจตลาดแบบสังคมนิยม การปฏิรูปการบริหาร การปรับปรุงการลงทุนและสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การจัดการปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมาย การส่งเสริมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 การปฏิบัติ

ตามข้อผูกพันระหว่างประเทศ การประกันสิทธิมนุษยชนและภาระหน้าที่ของพลเมือง และความสอดคล้องของกฎหมาย ทั้งนี้ รัฐบาลจะให้ความสำคัญต่อโครงการพัฒนาในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณโดยพิจารณาจากความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน ⁷

4. สถานะล่าสุดทางเศรษฐกิจของเวียดนาม

ในปี 2567 รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายของการเติบโตของ GDP ไว้ที่ร้อยละ 6.0 - 6.5 โดยในไตรมาสที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2567) GDP ของเวียดนามสามารถเติบโตได้ที่ร้อยละ 5.66 ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน (YoY) โดยได้รับอานิสงค์จากการส่งออกแต่ยังคงต่ำกว่าอัตราที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ แม้ว่าเศรษฐกิจของเวียดนามจะได้รับผลกระทบจากภายนอกอย่างมากก่อนหน้านี้ โดยเป็นผลมาจากความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ การหยุดชะงักของการขนส่งทางเรือในทะเลแดง เนื่องจากการโจมตีของกลุ่มฮูตี และการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ อย่างไรก็ดี รัฐบาลได้สร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนโดยประกาศเพิ่มการนำเข้าถ่านหินสำหรับการผลิตไฟฟ้าเพื่อหลีกเลี่ยงการขาดแคลนพลังงานภายในประเทศ ⁸

⁶ BBC News. 'Vietnam: President Vo Van Thuong resigns after a year in office'.

⁷ Viet Nam News. '32nd session of the National Assembly Standing Committee kicks off'.

⁸ Reuters. 'Vietnam economy expands 5.66% in first quarter as exports boom'.

นอกจากนี้ ตามรายงานการลงทุนโลก ประจำปี 2566 (World Investment Report 2023) ระบุว่า สถานการณ์ FDI ของเวียดนามมีทิศทางดีขึ้นเนื่องจากมีปัจจัยภายในประเทศ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และประชากรศาสตร์ที่มีศักยภาพ ดึงดูด FDI อย่างไรก็ดี ประเด็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลิตภาพของแรงงานมีทักษะ และระบบราชการ/กฎหมายที่มีความซับซ้อนยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้ กระทรวงการแผนและการลงทุน (Ministry of Planning and Investment: MPI) จึงได้เตรียมแผนพัฒนาศูนย์การบุคคลที่มีทักษะเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ โดยจะเร่งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตควบคู่ไปกับการพัฒนาจำนวนบุคลากรที่มีทักษะในสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยตั้งเป้าเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีทักษะไว้ที่ 50,000 คน ภายในปี 2573 ผ่านความร่วมมือกับหลายหน่วยงาน ทั้งองค์กรเอกชนและมหาวิทยาลัยทั้งในและต่างประเทศ⁹

⁹ กรุงเทพมหานคร. ‘สนค. เผยอาเซียนเนื้อหอม ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ’.

สำนักนโยบายและแผน
เมษายน พ.ศ. 2567